

УДК 070:94(477)+(438)“1934–1939”

Р. Августин

УКРАЇНСЬКА ЕКОНОМІЧНА ПРЕСА У ПОЛЬЩІ (1934–1939 рр.)

Досліджено на основі матеріалів фахового часопису західноукраїнських приватників “Торговля і Промисл” особливості національної господарської самоорганізації у міжвоєнній Польщі.

Ключові слова: українське приватне підприємництво, українська господарська преса, секції та філії СУКіП.

Дослідження становлення інституцій українського приватного підприємництва у міжвоєнній Польщі неможливе без детального опрацювання тогочасної господарської преси, що містила детальну інформацію про особливості процесу національної господарської самоорганізації в умовах чужої держави. Найповнішим джерелом для дослідження цієї проблеми є фаховий часопис Союзу Українських Купців і Промисловців (далі – СУКіП) “Торговля і Промисл”, який виходив два рази в місяць впродовж 1934–1939 рр. 119 номерів цього видання містять стенографічні звіти щорічних Загальних зборів СУКіПу та Пром-Банку, чимало аналітичних матеріалів про стан та перспективи української приватної торгівлі та промислу, детальну інформацію про діяльність Секцій та філій станової організації, фахові поради та консультації для українських приватників. Часопис публікував й глибокі теоретичні статті, які розкривають роль та місце приватницького руху у національному відродженні краю, його ідейні засади, матеріали про світовий економічний досвід та історію українського купецтва з найдавніших часів. Часто трапляється у ньому полемічні матеріали та дописи з місць.

Мета статті – на основі матеріалів фахового часопису західноукраїнських приватників “Торговля і Промисл” окреслити його особливості як феномена національної господарської самоорганізації у міжвоєнній Польщі.

Однією із найважливіших справ, започаткованих СУКіПом під головуванням Я. Скопляка на початку другого десятиліття діяльності організації, стало заснування єдиного друкованого органу західноукраїнських купців і промисловців – двотижневика “Торговля і Промисл”. Відповідно до постанов Загальних Зборів про видавництво фахової газети уже 14 березня 1934 р. Союз звернувся до видавництва “Промислово-Торговельного Вісника” із проханням перенести своє видавництво до Львова та одноосібно репрезентувати СУКіП. Проте ця спроба не увінчалася успіхом і провід СУКіПу постановив заснувати власними силами видавництво пресового органу [1].

Доцільно зазначити, що спроби організації видання фахового пресового органу робилися неодноразово впродовж першого десятиліття існування станового товариства. Для організаційної пропаганди й інформування приватників СУК користувався сторінками українських газет, насамперед “Нового часу”, а також найпопулярнішої української газети “Діло”. Згодом були спроби створити самостійний фаховий орган. До них необхідно зарахувати видання І. Вислоцьким в Ужгороді журналу “Український Купець, імпортер, експортер”, який претендував на роль спільного фахового часопису українського купецтва Польщі, Чехословаччини та Румунії. Проте вийшло лише кілька чисел цього видання протягом 1926 р., після чого журнал перестав виходити. Наступною

була спроба видання журналу “Торговля і Промисл” у Коломиї, за яку взявся член Товариства І. Курилович [2]. Після появи кількох чисел цього часопису, які виявили недостатній фаховий рівень та відсутність зацікавлення ним з боку купців, СУК відмовився від його подальшого видання. Не мала також продовження співпраця Союзу з “Українським Купцем” у Коломиї, який очолював М. Ковалюк у 1929 р., з “Добробутом” видавництва “Діло” за редакцією М. Творидла у 1930 р. [3]. Все це остаточно переконало СУКіП в необхідності створення свого власного пресового органу, який би всеціло залежав лише від Товариства.

Переломним у цій справі став 1934 р., коли Виділ СУКіПу очолив Я. Скопляк. Новий голова Товариства провів не тільки величезну організаційну роботу, але й надав фінансову підтримку для виходу у світ перших чисел “Торговлі і Промислу”, особисто уплативши вартість паперу та друку. Редактором часопису погодився стати викладач українських вищих торговельних курсів “Рідної Школи” та редактор економічного відділу щоденника “Діло” В. Несторович, кандидатуру якого запропонував Ю. Павликовський, а секретар Товариства Д. Конюх погодився безплатно виконувати обов’язки адміністратора та експедитора впродовж першого півріччя виходу двотижневика у світ. Ювілейний сотий номер “Торговлі і Промислу” писав з цього приводу: “Зійшлися три конечні чинники: фаховий редактор, фанатичний приятель газети – голова й адміністратор та експедитор безплатний” [4].

У таких умовах 1 вересня 1934 р. з’явилося перше число “Торговлі і Промислу” і з кожним наступним номером він ставав на щораз міцнішу основу, гідно відіграючи роль пресової трибуни українських приватників. Через неї встановився постійний контакт не тільки з членами Товариства, але й з широким загалом українських купців та промисловців за кордоном, особливо у США і Канаді. Як згадує В. Несторович, “вже після кількох чисел газета стала така популярна і потрібна нашим купцям і підприємцям, що вповні покривала кошти видавання, а незабаром стала доходова, і прибутки з неї покривали деякі організаційні видатки СУКіП” [5]. З “Торговлею і Промислом” активно співпрацювали відомі українські публіцисти, громадсько-політичні діячі та члени Товариства. Однак чи не найбільше прислужився справі фахового часопису його редактор В. Несторович. Власне, завдяки його невтомній праці, часопис виходив регулярно два рази в місяць впродовж п’яти років свого існування. Перу редактора належать більшість опублікованих передовиць і статей, репортажів, перекладів, оглядів фахової преси, коментарів та оглядів нових видань українською, а також польською, чеською та німецькою мовами. Це фактично єдине українське купецько-промислове видання у світі у міжвоєнний період [6] змогло якнайповніше виконати свою роль постійного інформатора, ідеолога, репрезентанта й оборонця широкого загалу українських приватників. Часопис прагнув у міру спроможності подавати все, що могло зацікавити рідне приватництво, публікуючи актуальні матеріали та відгукуючись на всі найважливіші події в економічному житті українського народу. На сторінках газети видруковано чимало статей, які обґрунтовують ідейні основи національного купецько-промислового руху та акцентують увагу на значенні витворення середнього стану у складному процесі націотворення. “Торговля і Промисл” широко репрезентувала погляди та переконання широкого кола нового соціального стану приватників та давала гідну відсіч його противникам.

Характерною рисою діяльності СУКіПу у 1935 р. було помітне зростання його членів. На XII Загальних Зборах Товариства зазначалося: “Рік 1935 більше, як усі попередні,

замітний особливо чисельним зростом наших варстатів праці” [7]. Справді, за один цей рік членами Союзу стали 771 приватник, а загальне число становило на початок 1936 р. 2419 членів. Але якщо брати до уваги той факт, що загальна кількість купців-українців у Галичині та на Волині становила понад 4000 осіб [8], то стає зрозумілим, що завдання організаційного оформлення того великого загалу приватників стояло ще доволі гостро.

Успішним був цей рік і для організації філій Товариства. Вони були зареєстровані у Косові, Бродах, Дрогобичі та Підгайцях. Прохання про реєстрацію своїх філій до місцевих староств подали приватники Збаража, Рудок, Борщова, Зборова та Рогатина. Окрім того, у стадії організації знаходився ще цілий ряд повітових міст, а на території повітів створювалися підвідділи філій [9].

Активне зростання національної торгівлі створювало сприятливі умови для розвитку рідного промислу. “Група Промисловців”, яка була створена при Союзі, ставила своїм завданням “дбати не тільки про організаційні справи своїх членів, але також помагати у збуті їхніх виробів, дбати за спільну рекламу, пропаганду, виставки тощо”. При активному сприянні Є. Нагірного, Я. Скопляка та М. Колтунюка промисловці зорганізували низку промислових виставок та ярмарок у Львові, Бродах, Щирці, Дрогобичі, Бурштині та у Рівному.

Великою насиченістю та інтенсивністю відзначалася робота проводу СУКіПу. Протягом року відбулося 33 засідання Виділу Союзу та 11 засідань Ради, на яких вирішувалися нагальні проблеми купецько-промислового життя. Поширеною була практика надання Виділом письмових фахових порад та інформацій приватникам та регулярні виступи з рефератами на актуальні фахові теми провідних спеціалістів. Виділ спричинився так само до видання підручників Л. Савойки “Товарознавство” та В. Несторовича “Упрощене книговодство і податки” [10]. Серед найголовніших справ, зінціпованих проводом Союзу у 1935 р., доцільно назвати також організацію святкування дня св. Юрія, курсів книговодства, участь у будові торговельної школи, відстоювання інтересів українських приватників у Торговельно-Промисловій Палаті тощо [11].

Та найбільшим організаційним зростом був позначений 1936 р. Кількість філій у цьому році досягла 25, тобто збільшилася на 11, а кількість зареєстрованих членів становила 3137 осіб [12]. Така діяльність Товариства викликала зростання зацікавлення ним не тільки у середовищі української громади, але й серед чужоземців. Так, тільки у лютому 1937 р. газета “Діло” подала два матеріали про діяльність чортківської та сокальської філій. Часопис “Вісти” 2 лютого 1937 р. опублікував передовицю під назвою “На першому кілометрі”, присвячену непорозумінням у взаємовідносинах приватників і кооперації, а 14 лютого “Нове Село” також у передовиці, наголошуючи на зростаючому значенні Загальних Зборів Союзу, робить висновок про те, що “сьогодні українське купецтво і промисл вибивається на передове місце у житті нашого народу”. Цілі сторінки присвячував проблемам розвитку української торгівлі, промислу, ремесла часопис “Голос”. Все частіше з’являються матеріали, присвячені українським приватникам у польській пресі. Санаційний щоденник “Kurier Poznanski” опублікував статтю К. Нехая, де автор б’є на сполох з приводу того, “що українська торгівля усуває зі сіл жидівського торговця, корчмаря тощо”. Для поляків, “мовляв, це гірше. Перше тому, що жиди переносяться на етнографічну польську територію і загострюють там жидівське питання, а друге тому, що з українського села відходить той, що стояв усе на польській стороні (себто жид) і село стає замкненою твердиною чужости”. У подібному тоні витримані публікації органу ендеків “Lwowski Dziennik Narodowy”, який, зокрема, 4 лютого 1937 р.

у статті, присвяченій branжeвим курсам СУКіПу, зазначає, що нібито там “не бракує українсько-політичних викладів”. Проте наприкінці статті подибуємо заклик до польських купців брати приклад з купців-українців [13].

Головна управа Товариства намагалася не тільки допомогти своїм членам фаховою порадою, але й налагодити систему фахової підготовки кадрів. У січні 1936 р. розпочалося навчання на branжeвих курсах. Як зазначав Я. Скопляк, у попередні роки підприємства торгівлі закладалися “часто без практики, без поради від організації, причому купці дивились на своє підприємство, як на джерело заробітку... Сьогодні чимало змінилось. У ряди торговельних і промислових підприємців стають нові люди, повні життя і енергії, теоретично і практично підготовлені. Молодь здебільшого краще розуміє значення організації і дбає за суспільний характер кожного почину” [14].

Чимало уваги станове товариство приділяло питанням фінансового забезпечення торгівлі і промислу. Було відновлено діяльність Торговельно-Промислового Банку, посилилась робота самодопомогових кас, було зорганізовано фонд безвідсоткового кредиту. Союз постійно турбувався про закупівлю якісного товару, надаючи купцям кредитну допомогу та поради щодо податкової політики, дбаючи одночасно про розвій громадсько-культурного життя нового суспільного стану.

В умовах чужої держави організаційний ріст та станова консолідація українського приватництва зустрічали немало перешкод, головними серед яких були: наростання колонізації міст вихідцями із Познаньщини, посилення конкурентної боротьби з боку потужного єврейського купецтва, а також постійні непорозуміння, а часом і поборювання з боку української кооперації [15]. На безглуздому антагонізмі української кооперації і українських приватників вдало спекулювали польські державники та єврейське приватництво. Показовим у цьому сенсі була тактика 15-и купців із Познані, які осіли у Тернополі. За свідченням дописувача “Торговлі і Промислу”, вони “українську клієнтелю стараються приєднати не тільки афішами в українській мові, але теж українською обслугою”. Офіціоз УНДО газета “Свобода” у матеріалі із влучною назвою “Де двох б’ється...” писала з цього приводу: “Второпні познанці поступаються навіть зі свого патріотизму і стараються дати у своїх крамницях українському покупцеві навіть вдоволення української амбіції...” [16].

Наступні Загальні Збори у лютому 1938 р. заактуалізували як найголовніший напрям роботи “створення сильного, патріотичного, свідомого своїх завдань третього стану, що його досі так бракувало нашій нації”. Це завдання можна було здійснити головно шляхом перетворення Союзу у “справжній могутній центр, який об’єднує українських купців і промисловців” [17]. Підсумовуючи результати роботи за 1937 р., збори констатували прискорення темпів організаційного зростання за звітний період. У 1937 р. до Союзу вступило 1820 приватників, а загальне число зареєстрованих членів становило на кінець року 4089 осіб. Відкрилося 10 нових філій, що було безумовно досягненням, тому що польська влада намагалася всіляко затягувати їхню реєстрацію. Прикладом цього може бути той факт, що польська місцева адміністрація не зареєструвала філій у Судовій Вишні, Бібрці, Калуші, Томачі, Луцьку, а також не затвердила статуту осібного товариства українських волинських купців у Рівному. Окрім цього, документи на реєстрацію подало ще 10 нових філій [18].

Чимало уваги присвятив Виділ Товариства співпраці з близькими до Союзу організаціями й інституціями. Як уже зазначалося, тісною була його співпраця з Пром-Банком. Нав’язувалися тісні контакти та співпраця із Українським Технічним Товариством

(далі – УТТ) і його підвідділом Комісією Розбудови Українського Промислу (далі – КРУП). Тісно співпрацював СУКіП із Товариством “Зоря”, “Міщанським Братством” та Товариством “Праця” [19].

Прикладом такої співпраці стала виставка української промислової продукції, яка відкрилася при спільному сприянні Союзу та підвідділу УТТ КРУП 28 квітня 1937 р. у залах ресторану і кав’ярні “Народної Гостинниці” у Львові. Організатори цього “Показу” ставили собі за мету допомогти українським промисловцям разом із ними і купцям зорієнтуватися у кон’юнктурі ринку, поінформувати, щонайбільше, як відкрити своє рентабельне виробництво і які товари користуються найбільшим попитом [20]. Подібний “Показ” виробів рідного промислу” разом із “Центросоюзом” відкрився 7 квітня у Любачеві [21]. Такі спільні акції Союзу із спорідненими організаціями вказували на необхідність їхнього організаційного зближення. З такою ініціативою виступила “Торговля і Промисл” у своїй передовій статті “За організаційне зближення українських купців, промисловців і ремісників”. Об’єднання станових організацій на федеративних засадах, на думку автора цієї статті В. Несторовича, мало б стати головним питанням конгресу українських купців, промисловців та ремісників, відкриття якого планувалося на осінь 1938 р. [22]. Ця ініціатива була підтримана на спільних зборах СУКіПу, “Зорі”, “Міщанського Братства”, УТТ і Пром-Банку 14 жовтня, які висловилися за створення спільного “керуючого і наглядаючого органу в ділі кооперування згаданих організацій” [23].

Господарська активність українців сприяла тому, що, як зазначає В. Несторович, “тисячу чужих купців покидали наші села та осідали по містах і містечках. Але й тут на превеликий свій сум зустрінулись вони з розбудженою енергією автохтонного українського населення, що зриває з недавнюю і неславною традицією господарської пасивності та береться до вищих суспільних функцій, до торгівлі, промислу і різних допоміжних звань” [24]. Однак це зустрічало активний спротив тих сил, які донедавна збагачувалися коштом українського населення. Він проявлявся у спробах творення фікції української торгівлі і промислу. Користуючись з нужди чи безхребетності окремих осіб, вони прагнули організувати фіктивні українські фірми, експлуатуючи гасло українського господарського патріотизму. “Капітал на розбудову українського промислу і торгівлі мусимо найти серед українського народу. Наш промисл і торгівля не сміють бути “рідними” з назви. Вони мусять до ґрунту бути рідні. Тільки тоді вони будуть дійсно українські” [25].

Останні XV Загальні Збори СУКіПу, які відбулися 26 лютого 1939 р. у присутності 300 делегатів, засвідчили небувалий розмах національної станової організації. У доповіді секретаря зазначалося, що кількість членів Товариства на початок 1939 р. становила 5761, а кількість філій – 38 [26]. Ділячись своїми враженнями від Зборів та аналізуючи тогочасний стан українського приватництва, М. Дерев’яно писав, що “воно зміцнює свої лави щораз більше культурним елементом, воно підносить для досягнення своєї мети культурний рівень своїх заінтересувань і рівень свого фахового знання... Останні Загальні Збори українського купецтва пройшли під знаком поглиблення та поширення організаційно-творчого життя, активізації його, ділової та поважної. Українські купці не хочуть тільки гарних слів та гарних кличів. Вони бажать реальних, практичних метод, які зміцнили б їх і як господарський чинник і як суспільний” [27].

Зростаюча загроза великої війни позначилася і на дискусії, яка розгорнулася під час роботи Зборів. Так, один із промовців, відзначаючи зростання пасивності деякої

частини членів Товариства, сказав, що вони “боячись війни, затримують внески чи передплату” [28]. Таких пасивних членів, які нерегулярно сплачували членські внески, як вказувалося у звітній доповіді секретаря Товариства Д. Конюха, налічувалося 2464 особи, що дало підстави польському часопису “*Slowo Narodowe*” зменшити кількість зареєстрованих членів Союзу до 3000 [29].

Два останні передвоєнні роки, що пройшли під знаком можливості чергової економічної кризи та близької війни, наклали певний відбиток на діяльність Товариства. Однак ці несприятливі умови, як і посилення антиукраїнської політики Варшави, не змогли загальмувати національний купецько-промисловий поступ. Аналізуючи тодішню ситуацію, “*Торговля і Промисл*” твердо резюмує: “Нас не сміють відстрашувати ніякі перешкоди, ні ворожі затії, ні задрі високости, чи незрячість своїх. Кожна крамниця, кожний варстат – це не тільки особиста, але й національна цінність... Як би обставини в майбутньому не склалися – ми знаємо одне: мусимо заодно прямувати до господарської зрілості українського народу...” [30].

У багатогранній діяльності СУКіПу останніх передвоєнних років вирізнялися зусилля, спрямовані на організацію національного приватного виробництва та його фінансово-кредитного забезпечення. На сторінках фахового органу Союз розпочав пропагандивну кампанію з організації ремісничих патронатів, які б заклали підвалини професійних ремісничих організацій – цехів [31]. Часопис давав практичні поради та вказівки, кого доцільно згуртувати в патронаті, а, власне, досвідчених адвокатів, провідних ремісників та громадсько-політичних діячів, а також журналістів, які б кожен по-своєму добивалися затвердження владою цехових статутів. Поряд із цим завданням патронату було пошкваллення праці українських ремісників на терені вже існуючих чужих цехів, а також забезпечення ремісництва кредитом та сировиною [32]. Стратегічною метою такої роботи СУКіП вважав поступову трансформацію ремісничих закладів у фабрики. Як приклад для наслідування, фахова преса наводила досвід європейських держав, зокрема Норвегії, “де майже всі сучасні фабрики повстали з ремісничих варстатів, а студенти високих політехнічних шкіл радо вибирають для обов’язкових практик ремісничі варстати, бо ті дають найбільш всестороннього знання” [33].

Організація дрібного приватного виробництва та його поступова трансформація у велике фабричне виробництво, на думку експерта “*Торговлі і Промислу*” з питань ремісничого підприємництва С. Орського була неможливою без трьох чинників: “гроша, знання і вишкolenих співробітників”. Здобувати основний капітал для організації виробництва потрібно, як вважає він, шляхом ощадності і поступового переходу “від малого до великого”. С. Орський наголошував на тому, що при поступовому розростанні виробництва зростає й необхідність фахових знань через створення системи фахової освіти та самоосвіти [34]. Попри організацію ремісничих курсів та фахової преси у передвоєнні роки розпочалася активна робота зі створення української промислової школи, яка, на жаль, була перервана світовою війною та більшовицькою окупацією. Пліднішою була діяльність, пов’язана із організацією фахової преси ремісництва. Напередодні появи сотого числа “*Торговлі і Промислу*”, який впродовж чотирьох років був постійним інформатором та дорадником ремісників-українців, 1 жовтня 1938 р. вийшов у світ перший номер ремісничого часопису “*Новітній ремісник*” [35].

Підсумовуючи 15-літній період діяльності СУКіПу, можна констатувати непересічність та вагомість цієї станової організації, що яскраво проявилася передусім у невпинному зростанні національного третього стану та українізації західноукраїнських

міст та містечок. Одним із доказів цього може слугувати офіційна таблиця, опублікована у 9-у зошиті “Wiadomosci Statystyczne” від 05.05.1939 р., з якої випливає, що у тодішній польській державі нараховувалося 14 600 українських торговельних підприємств, серед яких щонайменше понад 9000 становили приватники [36]. Організаційну зрілість СУКіПу доводить нам і те, що навіть у край несприятливих передвоєнних часах його діяльність була розміреною та поступовою [37]. Адекватно реагуючи на тодішню ситуацію, провід Союзу радив українським приватникам гнучко та відповідно до обставин вести свою власну справу, не піддаючись спокусам легкого збагачення шляхом спекуляції [38].

Висновки

Надзвичайно важливу роль у відродженні ментально близького для українця ще з часів Київської держави духу підприємництва відіграла українська преса міжвоєнного часу. Найбільше цій справі прислужився двотижневий пресовий орган СУКіПу “Торговля і Промисл”, що став фактично документальним літописом розбудови українського приватництва у міжвоєнний період. Власне у цьому фаховому часописі зреалізував свій багатогранний талант ідеолог, організатор та перший дослідник історії приватництва Володимир Нестерович. 119 чисел цього унікального видання спромоглися виконати таку колосальну роботу, без якої важко собі уявити стрімкий злет національно свідомого українського приватництва у другій половині 30-их рр. ХХ ст. Часопису належить вирішальна роль у формуванні ідеологічних засад молодого українського купецтва та промислового підприємництва, його фахового та морального вишколу й обороні професійних інтересів від надмірних податків, як і від репресій, що чинили польська поліція, адміністрація та судові органи.

Література

1. Мороз О. Українське селянство першої половини ХХ століття. Трагедія і героїзм [Текст] / О. Мороз, С. Злупко. — Львів : Універсум, 1997. — 165 с.
2. Шимонович Й. Економічна україніка [Текст] : [наук. пр. / Й. Шимонович упоряд., авт. передм. і вступ. ст., д-р екон. наук, проф., заслужений діяч науки і техніки України С. М. Злупко]. — Львів : [б. в.], 2001. — 430 с.
3. Там само. — 430 с.
4. Хонігсман Я. Проникнення іноземного капіталу у нафтову промисловість Західної України [Текст] / Я. Хонігсман. — Львів : Книжково-журнальне вид., 1958. — С. 11, 12.
5. Качор А. 35 літ на службі народу: пам'яті інж. Ю. Павликовського [Текст] : [реферет прочитаний в Вінніперу 17 квітня 1950 р.] / А. Качор. — Вінніпер : Кооперативна Громада, 1950. — 31 с.
6. Мазурок О. С. Города западноукраинских земель эпохи империализма [Текст] / О. С. Мазурок. — Львов : Світ, 1990. — 153 с.
7. Торжество історичної справедливості [Текст]. — Львів : [б. в.], 1968. — С. 411.
8. Там само. — С. 2.
9. Там само. — С. 4.
10. Качор А. 35 літ на службі народу... — С. 37.
11. Торжество історичної справедливості... — С. 411.
12. Макарчук С. А. Этносоциальное развитие и национальные отношения на западноукраинских землях в период империализма [Текст] / Макарчук С. А. — Львов : [б. и.], 1983. — С. 148.

13. Баран З. До питання про аграрну політику урядів міжвоєнної Польщі стосовно Західної України [Електронний ресурс] / З. Баран. — Режим доступу: w.ji.lviv.ua/n28texts/baran.htm.
14. Pierwszy powszechny spis Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 września 1921 r. Gospodarstwa wiejskie. Województwa wschodnie [Tekst]. — Warszawa : [s. n.], 1926. — S. 3 ; Województwa południowe. — Warszawa : [s. n.], 1927. — S. 5.
15. Kwartalnik Statystyczny [Tekst]. — Warszawa : [s. n.], 1928. — Т. 5. — S. 650, 651.
16. Giertych J. O program polityki kresowej [Tekst] / Giertych J. — Warszawa : [s. n.], 1932. — S. 3.
17. Wapiński D. Narodowa Demokracja / Wapiński D. — Warszawa, Wrocław etc., 1980. — S. 44.
18. Ibid. — S. 2.
19. Sprawozdanie stenograficzne z 64 posiedzenia Sejmu Ustawodawczego w dniu 7 lipca 1919 r. [Tekst]. — Warszawa : [s. n.], 1919. — S. 20.
20. Uchwała Sejmu Ustawodawczego z dnia 10 lipca 1919 r. w przedmiocie zasad reformy rolnej [Tekst] / Reforma rolna. — Kraków ; Warszawa : [s. n.], 1939. — S. 5.
21. Павликовський Ю. Земельна справа у Східній Галичині (короткий історичний і економічний огляд земельного питання та сучасний його стан) [Tekst] / Ю. Павликовський. — Львів : [б. в.], 1922. — С. 15.
22. Studnicki W. Ziemie wschodnie. Stan gospodarczy i widoki rozwoju [Tekst] / W. Studnicki. — Warszawa : [s. n.], 1929. — S. 72.
23. Bujak F. Uwagi krytyczne o naszej reformie rolnej [Tekst] / Bujak F. — Warszawa : [s. n.], 1921. — S. 29.
24. Нога уряду Західної України до Найвищої Ради в справі польської колонізації Східної Галичини (Женева, 4 грудня 1920 р.) // Польська колонізація Східної Галичини [Tekst]. — Відень : [б. в.], 1921. — С. 16, 17.
25. Там само. — С. 16, 17.
26. Качор А. 35 літ на службі народу: пам'яті інж. Ю. Павликовського... — 31 с.
27. Srokowski K. Sprawa narodowościowa na kresach wschodnich [Tekst] / Srokowski K. — Kraków : [s. n.], 1924. — S. 52—56.
28. Качор А. 35 літ на службі народу: пам'яті інж. Ю. Павликовського... — 31 с.
29. Єдність трудящих Західної України і Польщі у революційній боротьбі [Tekst]. — Львів : [б. в.], 1979. — С. 150.
30. Madajczyk Cz. Burżuazyjno-obszarnicza reforma rolna w Polsce (1918 – 1939) [Tekst] / Madajczyk Cz. — Warszawa : [s. n.], 1956. — S. 217 ; 268, 269.
31. Studnicki W. W sprawie osadnictwa żołnierskiego na ziemiach wschodnich [Tekst] / W. Studnicki. — Warszawa : [s. n.], [bez roku wyd.]. — S. 3; 11.
32. Landau Z. Gospodarka Polski międzywojennej [Tekst] / Z. Landau, J. Tomaszewski. — Warszawa : [s. n.], 1967. — Т. 1. — S. 167.
33. ДАТО, ф. 231 (Тернопільське воєводське управління), оп. 6, спр. 1750, арк. 13.
34. Там само.
35. Witos W. Wybór pism i mów. Z podobizną autora, przedmową, objaśnieniami i bibliografią [Tekst] / Witos W. — Lwów : [s. n.], 1939. — S. 237, 238 ; 241.
36. Pobóg-Malinowski W. Najnowsza historia polityczna Polski [Tekst] / Pobóg-Malinowski W. — Gdańsk : [s. n.], 1990. — Т. 2. — S. 225.

37. Андрій Палій — будівничий та керманіч “Маслосоюзу” [Текст] : [ст., спогади, листи / ред.-упоряд. і автор вступ. ст. Р. М. Матейко]. — Т. : Екон. думка, 2001. — 240 с.

38. Швагуляк М. Суспільно-політична ситуація у Західній Україні на початку 30-х років ХХ ст. / Швагуляк М. // Записки НТШ [Текст]. — Львів : [б. в.], 1991. — Т. ССХХІІ. — С. 118.

R. Augustyn

UKRAINIAN ECONOMIC PRESS IN POLAND (1934–1939)

On the basis of the professional journal of Western private traders’ “Stores and Crafts”, peculiarities of national economic self-organization in interwar Poland are researched.

Key words: Ukrainian private enterprise, the Ukrainian economic press, sections and branches SUKIP.